

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse pismo, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljke je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto velja . . . 10— K pol leta . . . 5— " četrta leta . . . 2-50 " posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h " " dvakrat . . . 12 " " " trikrat . . . 10 " za nadaljnja uvračanja od petit-vrste po 8 h. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Oklic!

Podpisano učiteljsko društvo je vzelo z veseljem na znanje, da se vrši letošnja glavna skupščina „Zaveze“ v Celju.

Potruditi se hočemo, da za to skupščino vse potrebno pripravimo. V to svrhu prosimo cenjene tovarišice in tovariše, ki se udeležijo skupščine, da blagovolijo na naslov: **Franc Brinar, nadučitelj, Gotovlje, pošta Žalec, vsaj do 5. avgusta** sporočiti:

- vse želje glede prenočišča;
- prijave k banketu (za osebo po 2 K).

Da bo izključen vsak nered, prosimo pred vsem točnih in zanesljivih prijav.

Na veselo in mnogobrojno snidenje v Celju!

Učit. društvo za celjski okraj.
Franc Brinar,
t. č. predsednik.

Iz Zaveze avstr. jugoslov. učiteljskih društev.

Po sklepu upravnega odbora „Zveze slovanskega učiteljstva v Avstriji“ z dne 25. aprila t. l. na Dunaju se vrši dne 22. in 23. julija t. l. seja Zveznih delegatov v Krakovem. Po sklepu vodstva Zaveze se naši delegati ne bodo udeležili seje, ker je to zaradi velike daljave združeno z velikimi stroški. Vzrok je pa tudi ta, da imamo pred vratmi glavno skupščino naše Zaveze v Celju.

Zato je vodstvo Zaveze naprosilo in pooblastilo tovariša Hajnega, nadučitelja v Jankovicah pri Holešovu na Moravi, da zastopa našo Zavezo pri delegacijski seji. Obenem se je o tem obvestilo predsedništvo Zveze v Krakovem.

Vodstvo Zaveze

Predsednik:
L. Jelenc.

Shod

jugoslovanskih naprednih učiteljskih abiturientov in abiturientk.

Ljubljana, 17. julija 1912.

Dne 16. t. m. se je vršil v veliki dvorani Mestnega doma v Ljubljani impozanten shod našega naraščaja. Na shodu je bila častna številna udeležba. Bil je velikanska manifestacija naše mladine ob skropuloznih razmerah v domovini; bil je dokaz naše moči in porok naše bodočnosti. Danes lahko krepko zakličemo naprednemu učiteljstvu:

Naprej, mladina je naša!

Naš naraščaj je izven spon šolske discipline dal izraza svojim čuvstvom in svojemu mišljenju.

Ob 9. uri dopoldne je otvoril shod tov. Rode (Ljubljana) in izvajal sledeče:

Slavni zbor! Z veseljem in zabavami so se razhajali časih učiteljski abiturienti in abiturientke.

Danes so razmere v domovini druge, in narod ne potrebuje le navdušenih in veselih mož, temveč delavcev. In v tem znamenju odvarjam III. shod učiteljskih abiturientov in abiturientk. Tretjič tekom 4 let se sestajajo učiteljski abiturienti in abiturientke v tej dvorani.

V skromnih razmerah so se sestali prvič. Niso bila tedaj zastopana niti vsa slovenska učiteljska na tem shodu, a intenzivnemu delu tekom let se je posrečilo, da se je lanske leto vršil II. shod učiteljskih abiturientov in abiturientk pod imenom — vse-slovenski.

In korak naprej smo stopili zopet letos, ker letos nimamo prilike pozdravljati le zastopnikov našega, slovenskega učiteljskega naraščaja, temveč tudi bratske hrvaške učiteljske abituriente, naše tovariše iz Kastva in Zagreba. (Klici: Živio!)

In zdaj se mi, da smo s tem stopili na ona velika tla jugoslovanskega naroda, ki ohranja naši državi obal Jadranskega morja.

Naš shod je stopil na tla realnega Jugoslovanstva, zakaj gotovo je, da je realna rešitev naše jugoslovanske združitve — ne v združitvi narodnih celot, temveč v združenju stanovskih in interesnih skupin, torej v gospodarskem in kulturnem združenju.

V znamenju dela se torej sestajamo danes tu. Dasi še ne v tisti veličini, v kateri se imajo vršiti taka zborovanja, vendar je častno udeležen naš zbor. Delovati pa moramo na to, da v prihodnje pripravimo slehernega učiteljskega abiturienta in ves naš učiteljski naraščaj, da bodo za našimi smotri korakali za nami! (Odobravanje!)

V tem znamenju pozdravljam vse tovariše iz Gorice, Maribora in Ljubljane, ki so se odzvali v tako obilem številu pozivu pripravljalnega odbora. (Na zdar!)

Izrekam tudi pozdrav hrvaškim tovarišem iz Kastva in Zagreba. (Živio!)

Iskreno pozdravljam tudi učiteljstvo, ki se je udeležilo kot zastopstvo posameznih korporacij ali kot zasebni član učiteljskega stanu našega zborovanja. (Klici: Živio!)

Istotako pozdravljam tudi vse posameznike izmed slovenske javnosti, ki so počastili kot zastopniki ali zasebniki v tako obilem številu naše zborovanje. (Ploskanje.)

To veliko število udeležencev nam je priča, da stopa učiteljski naraščaj pred forum slovenske javnosti s ponosom in zavestjo, da se njega pomena zaveda vsa slovenska javnost.

Hvala ji torej na veliki pozornosti, hvala ji, da zasleduje s tako paznostjo naša stremjenja, hvala na zavesti: da je prerok bodočnosti le dober naraščaj!

Zahvalo imam izreči na tem mestu ljubljanskemu županu, preblagorodnemu gosp. dr. Ivanu Tavčarju, za prepustitev dvorane in preskrbitev brezplačnih prenočišč za vnašanje udeležence, nadalje gospe županji dr. Tavčarjevi za preskrbitev brezplačnih prenočišč za ženske udeležence (Klici: Živio!)

Istotako izrekam zahvalo vsem onim, ki so pripomogli na katerikoli način k uspehu današnjega zborovanja.

S tem odvarjam v imenu pripravljalnega odbora III. shod jugoslovanskih učiteljskih abiturientov, prehajam k volitvi predsedstva in prosim, če ima kdo kak predlog.

Predsedstvo.

V predsedstvo se nato izvolijo: tov. Šilih (Ljubljana) predsednik; tov. Slavan Dubrovič (Hrvat iz Kastva) namestnikom; tov. Jos. Zemljčič (Maribor) zapisnikar; tovarišica Jelica Božičeva (Gorica) zapisnikarica.

Pozdravi.

Predsednik naznanja došle brzoglavne pozdrave naših tovarišev iz banovine in s skrajnega juga naše monarhije. (Viharno odobravanje.)

Banjaluka, 15. julija: Ispred bosanskih učiteljskih abiturientov pozdravlja vas — Gamberger. (Odobravanje.)

Zagreb, 15. julija: Žalimo, da ne možemo danes prisustovati vašem sastanku radi obdržavajučih ispitov. U duhu smo, kod vas, želimo vam najbolji uspeh. Vdušev-

ljeni radi vašega naprednog agilnog rada srcem, vam kliče: Živeli! — Zagrebački učiteljski kandidati. (Dolgotrajno pozdravljanje hrvaškega zastopnika iz Zagreba.)

K besedi se prigrasijo zastopniki:

Ljubljanskega učit. društva: V imenu ljubljanskega učit. dr. pozdravi zborovalce rav. Dimnik Jakob, ki želi zborovalcem mnogo uspeha. Veseli ga, da si je izbral jugoslovanski naraščaj za svoj centum Ljubljano, kjer zboruje že tretjič. Kliče v imenu naprednega ljubljanskega učiteljstva ljubim gostom: Dobro došli! (Odobravanje.)

Deželno učiteljsko društvo za Kranjsko: V imenu dež. uč. dr. govori tov. Črnogoj Fran, ki izvaja sledeče: Slavni zbor! Prav častna mi je naloga, da vas pozdravljam v imenu dež. učit. dr. za Kranjsko. (Ploskanje.) To storim temrajši, ker vas ne pozdravljam le kot oficijalen mandant, temveč storim in bi storil to tudi tako iz vse svoje duše in vsega svojega srca. Posebno to v današnjih časih in zaradi tega, ker vas imam pozdraviti že kot delavce. Mi potrebujemo dobrih delavcev, danes jih potrebujemo bolj nego nekoč. Mi potrebujemo dobrih delavcev in zavednih tovarišev. In kot taki ste stopali dosedaj vedno pred nas, zakaj jaz sem se čudil vaši odločnosti in drzovitosti, da ste se v današnjih časih drznili dati v naslov današnjega vašega zborovanja za današnjo dobo strašno besedo „napredni“. In ravno ta vaš naslov mi je priča vaše zavednosti. In mi potrebujemo tako odločnih mož; mi potrebujemo čilih in mladih moči, polnih idealov. Tega vam mi ne moremo dati, damo vam pa tudi nekaj, kar visoko cenim, damo vam srce in damo vam izkušnje, ki jih imamo. In prepričan sem, če združimo vaše ideale z našimi izkušnjami, da zmaga šola in učiteljstvo. (Viharno odobravanje.)

Zaveza avstr. jugoslovanskih učit. društev: V imenu Zaveze pozdravlja zborovalce tov. Jelenc Luka, predsednik Zaveze. Izvaja sledeče: Slavni zbor! Od nekdaj je bila navada, da so prirejali abiturienti sestanke. S hrupnimi veseliciami in zabavami so se razhajali. Danes je to prenehalo, a prenehali niso abiturientski sestanki. Ideja je ostala, izbrali ste si le drugo formo in prirejanje ste pričeli sestanke v drugem, resnejšem smislu. Nastopili ste pot na pragu življenja in pripravljate si svoj delovni program. Niste se pripravljali le za delo in za nalogo v šoli, temveč tudi za nalogo izven šole. To nam kaže tretja točka dnevnega reda današnjega zborovanja. Zavedate se našega gesla: Na delo med ljudstvo! A vendar ne zanemarjajte pri tem naših stanovskih organizacij in zavedajte se tudi njih važnosti. A pri vsem tem moram povedati odkrito že vnaprej, da se ne bode mogli ogniti tudi politike. In en nasvet vam dajem tudi v tem oziru: Pripadajte kot zasebniki katerikoli političski stranki, klerikalci ne bodite nikdar. (Burno odobravanje!) Zakaj povedati vam moram, da klerikalizem nikdar prijatelj šole in učiteljstva ni bil in tudi ne bode. (Hrup.) In v tem znamenju vam želim na današnjem zborovanju najboljših uspehov. (Ploskanje.)

Zveza slovanskega naprednega učiteljstva v Avstriji: V imenu Zveze slovanskega naprednega učiteljstva je pozdravil tov. Engelbert Gangl, dež. posl. in odbornik Zveze. Izvajal je sledeče: Bratski zbor! Čast mi je pozdravljati vas v imenu Zveze slovanskega naprednega učiteljstva v Avstriji. Ko se razidete na službena mesta, pristopite k okrajnemu učiteljskemu društvu v svojem okraju. S tem postanete člani dež. učit. org., člani Zaveze in tako tudi Zveze slovanskih naprednih učiteljskih organizacij v Avstriji, ki štejejo

danes 25 000 naprednih slovanskih učiteljev in učiteljic. In kjer kruta narava odjemlje, da odmirata starejša članstvo, stopa na njega mesta naraščaj. In ta stopa v organizacijo kot bojevnik in ne kot zastopnik miru. In mi hočemo boja, ker hočemo častno braniti svojo čast in pošteno ime nasproti onim, ki ga nam kradejo in blatijo. In ta boj se ne sme raztezati le v našem ozkem krogu, temveč ima jedra širokega obzorja.

Veseli me, da nimam prilike pozdravljati le slovenskih abiturientov, temveč tudi hrvaške iz Kastva, posebno pa še one iz banovine. Ne prestopam mej društva, ki ga zastopam, če pozdravljam hrvaške brate iz banovine. Zakaj jaz sem prepričan, da kulturno delo ne pozna državnih in provincialnih meja. In sem tudi uverjen, če bo deloval naš naraščaj in če bo delovalo učiteljstvo na tem polju dalje v smislu kulturnih stremljenj, da jugoslovanska zgodovina ne bo poznala razen enega nobenega Kosovega polja več. (Burno odobravanje.)

Letos slavimo 200letnico pedagoga Rousseaua, ki nam je zaklical z vso močjo svojih sil: K prirodi nazaj! Še enega pedagoga imamo, in ta je Slovan, ki je napravil še poleg njega tak družabni preobrat kot on — in ta je naš Komensky. In če globlje premotrimo klic prvega, tedaj zapazimo, da velja ta klic tudi nam, zakaj tudi mi smo zanemarjali sebe, služili drugim. Potreba je, da slehni zbuditi v sebi samozavest in spoštovanje do samega sebe. Prepojen s samozavestjo, ne bo potem storil nikdar dejanja, ki bi se ga potem celo sam sramoval, dejanja, da bi se sramoval ob njem samega sebe. In stanovskih renegatov ne bi poznali. (Hrup.) Naša volja in značaj bi ne bila naprodaj in bi bila nepodkupna. V šoli delamo pač tako, kakor zahtevajo določbe, a kadar stopimo iz učilnice, tedaj si o svojem prepričanju ne damo ukazovati tudi od onih ne, ki nam po slučaju režejo kruh.

Treh principov se držim vedno, to so: narodnost, naprednost in demokratizem. In kdor ostane zvest tem trem principom, mu ne bo potreba povesti oči, če sreča tovariša. K tej popolnosti gre naša pot. S pogumom in značajem stopamo lepšim časom nasproti. Temu pogumu in značaju pa hočemo podstaviti tudi prava tla, zakaj le tisto drevo rodi sad, ki stoji na rodovitnih tleh. Tako tudi imenovani principi narodnosti, naprednosti in demokratizma, katerim je podana kulturna podlaga. In kot bojevnike na kulturnem polju vas pozdravljam! (Burno in dolgotrajno ploskanje.)

Organizacija svobod. narod. napr. dijaštva fer. dr. „Sava“: V imenu org. sv. dijaštva je pozdravil zborovalce g. Fr. Dekval, ki je slikal vzporednost prosvetnega dela akademikov in učiteljstva. Slikal je težek položaj in boj učiteljstva; slikal, kako se deloljubnost učiteljstva ubija, kako mečejo merodajni faktorji učiteljstvu pri delu polena pod noge in ga izkušajo ubiti moralno in duševno. In v tem boju poudarja, da ima učiteljstvo tudi bodoče manjše generacije naroda popolnoma na svoji strani in da naj nadaljuje svoj boj z isto vztrajnostjo, kakor ga bije sedaj. (Odobravanje.)

Zborovanje.

Preden otvori predsednik zborovanje samo, prav iskreno pozdravi ravnatelja goriškega učiteljskega g. Bežka, ki je častno pokazal umevanje svoje pedagoške naloge in je svoje gojence, ki so došli v velikanskem številu iz Gorice v Ljubljano na shod, spremil tudi do zadnjega koraka iz zavoda v življenje. Burne in dolgotrajne ovacije g. ravnatelju.)

Vsa čast v tem oziru g. ravnatelju Bežku, pri tem pa ne pozabljam niti onih,